

dež: ker smo pametne stvari božje, stavimo si hiše, oblačimo se v obleko, ki nas greje, razpemo dežobran, na verh strehe pa postavimo strelovod. Bolezni so tudi naravni zlegi, nasledki naše slabosti, neumnosti, greha; zoper te nas Bog lahko varuje delajè nad nami neprenehoma čudeže; a Bog hoče, da si sami pomagamo, zato nam je v živalstvu, rastlinstvu in rudninstvu pripravil zdravil in le umen zdravnik vé presoditi, koliko se tega ali unega sme dati bolniku.

Otroci naj se svaré pred vsemi vražnimi zdravili, katere so že tako prepovedana v 1. božji zapovedi. Po časopisih se večkrat priporočajo zdravila vsake verste. Te reči niso tako nedolžne, kakor bi kdo mislil. Naj manjši zlo bi bilo, da nič ne koristijo, ker človek se dostikrat ozdravi brez takih zdravil ali vkljub tem zdravilom; narava namreč edina ozdravlja, ako tudi v bolezni zdravnika na pomoč pokličemo, kajti ta le naravi, katera si hoče pomagati, pota oglaja. Ta stavljena zdravila poškodujejo ako ne naravnost pa vendar posrednje. Več veljajo, kakor so vredna, prodajavci obogaté in ako drugo ni zgubljeno, je dostikrat zgubljen pravi čas, v katerim je bilo še moč pomagati.

Ko se govori od šeste zapovedi, naj učitelj svari pred mutastimi grehi. Kaj pa, da je tukaj velike previdnosti treba, sicer učitelj več škoduje, nego dobrega stori, in svarjenje naj bi razumeli le taki otroci, ki so v tem zapopadeni, pa vendar ne vedó, da je to ne le pregrešno, temuč zdravju močno škodljivo in da zavoljo tega prezgodaj pridejo pod zemljo.

Tukaj bi bilo tudi omeniti telesnih pokoril, katere zdravju otrok lahko škodujejo, učitelju pa lahko veliko sitnosti napravljajo. — Neškodljive kazni so: oster pogled, stati zunaj klopi, zapor pod nadzorstvom. Recimo, da izmed telesnih pokoril je šiba naj manj nevarna, a tudi ta ni dovoljena. Jaz mislim, da se bo svet že počasi prepričal, da se mora šiba v šoli toliko časa rabiti, dokler so v šoli svojeglavni, hudovoljni, lažnjivi in tatinski otroci. Vsak učitelj bi gotovo rad videl, da bi nikoli šibe v šoli ne rabil; ako pa ostane ta šolska postava, da je telesno pokorjenje prepovedano, potem naj se pa ljudje nikdar ne čudijo, da so otroci čedalje bolj razposajeni in svojeglavni, in poslednjič se more učitelj otrok bati, da ga ne napadejo. — Ali se mar to še ni nikjer zgodilo?!

Ukaz ministra za bogočastje in uk od 5. aprila 1872, s katerim se razglašà nova postava pri spraševanju učiteljev za ljudske in meščanske šole.

(Dalje in konec.)

§. 11. Za sposobnost podučevati na meščanskih šolah se tirja v posamesnih predmetih to-le:

1. Pedagogika.

Znanje naj važnejših naukov človekoslovja, somatologije (popisa človeškega telesa) in empirične psihologije (dušeslovja po izkustvah) in logike. Poznanje otročje narave iz sredstev v njeno odgojo. Natančno poznanje šolskega zdravjeslovja. Izvedenost podučnih načel. Znanje pedagoške zgodovine, posebno v oziru na zgodovinski razvoj avstrijske ljudske in meščanske šole in njine naloge za sedajnost. Zvedenost načel šolske discipline in postav za ljudske šole (državne šolske postave, zadevnih deželnih postav šolskega in učnega reda; učnih črtežev).

2. Učni jezik.

Znanje slovnice (nove-visgornje nemščine neuhochdeutschen) pri nemškem učnem jeziku. Splošni pregled jezikovega razvoja; spoznanje navadnih oblik in razpol prozaične in poetične pisave; znajdenost v različnih izdelkih novejšje literature in njeno naznačenje v najvažnejših dobah; izurjenost v ustmenem in pismenem izražnji; gotovost v predavanji, spretnost osnovati lahke tvarine v izdelovanje; zmožnost rečno in jezikoslovno razlagati težavnejša berila.

Enako se merijo tudi tirjatve prilično pri spraševanju v drugem deželnem jeziku.

3. Zemljepisje.

Znanje zemlje v matematičnem, fizikalnem in političnem oziru, posebno znanje Evrope in izrečno srednje Evrope. Temeljno znanje zemljepisja domovine, vednost ustave in državnih naredeb avstrijsko-ogerske države v obče. Pregledno znanje trgovinskega zemljepisja. Gotovost v primerjajoči obravnavi zemljepisnega nauka. Izurjenost risati zemljevide in grafično (pisno) predstaviti zemljepisne predmete.

4. Zgodovina.

Pregled občne povestnice opiraje se na zemljepisje in časoslovje, ter oziraje se na razmere v omiki; iz starega pa se povdarja posebno zgodovina Grekov do Aleksandra in Rimljanov do Avgusta, iz srednjega veka in iz novih časov pa se gleda na zgodovino srednje Evrope.

Natančnejše znanje avstrijske zgodovine.

5. Matematika.

Globočejša izvedenost vseh aritmetičnih izdelovanj, izurjenost v računskih slučajih navadnega življenja, znanje enoterega knjigovodstva in naj imenitnejših pravil algebre (v dokaz aritmetičnih operacij), znanja planimetrije, stereometrije in ravne trigonometrije s posebnim ozirom in njeno praktično rabljenje.

6. Naravoznanstvo.

a) Naravopisje.

Pregledno na nazore in vaje v razločevanju in določevanju operto znanstvo živalstva, rastlinstva in rudninstva in vednost važnejših zistem v naravoslovski zgodovini. Natančna znanost naj imenitnejših naravskih telesnin ozirajè se na njih praktično vrednost v obrtniji in gospodarstvu. Poznanje človeka po sestavi delavnosti organov in po varnosti zdravja, poznanje telesnega zdravja.

b) Naravoslovje.

Znanost naj imenitnejših naravskih sil in njenih postav; izurjenost v razlaganju naj bolj očevidnih naravskih prikazen z ozirom na poskušnje (eksperimente), znanost naj važnejših kemičnih izvirnih snov in tistih brezorganičnih in organičnih sestav, katere se v navadnem življenji večkrat rabijo.

7. Risanje.

Izurjenost v risanju geometričnih podob in prostih ploščnatih ozališav na šolsko tablo s prosto roko v večjem razmerji.

Izurjenost v razuma-polnim posnemmanji osenčanih, ornamentalnih in figuralnih listov za predlaganje.

Spretnost v sestavi geometričnih podob v ravnini, znanost naj važnejših načel čertoslovja v njegovem rabljenji na sencoslovje, perspektivo in narisane enoterih prometov (Objekt) stavbarstva in strojstva.

Spretnost v risanju iz geometričnih telesnin in iz enoterih plastičnih ozališav z zaznamovanjem nasebne in izsebne sence (Selbst- und Schlag-schatten) in osvitljenih prostorov (Lichtstellen).

Spretnost v okrožnih obrisih iz naravnih in umetnih telesnin. Pri vsakem pod 2—7 navedevih spraševanjških predmetov je poskusiti znanje posebne (specielne metodike).

§. 12. Gledé pisanja, risanja, petja in sviranja na goslih ali glasoviru potrebnega za pevsko podučevanje zaukazuje spraševalna komisija ali posebno spraševanje, ali pa izrekuje kandidatu na podlagi zanesljivih dokazov učno sposobnost.

V slučajih posebnega ozira vrednih more spraševalna komisija oprostiti pevske skušnje, oziroma sviranja na goslih in glasoviru; tako oprostenje se v spraševalnem spričalu izrečno naznanja.

Pri kandidatih za meščanske šole iz jezikoslovno-zgodovinske verste more se tudi spraševanje za risanje, ako zato prosijo, omejiti na tisto mero, katera je določena v §. 11 pod 3. točko.